
บทความวิชาการเรื่องการวิเคราะห์บุคคลต้นแบบด้านสิ่งแวดล้อม

สุธีรา สุนทรารักษ์

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1. บุคคลต้นแบบด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศ ประเภทผลงานรางวัลลูกโลกสีเขียว

นายแพทย์รังสฤษดิ์ กาญจนะวณิชย์ (ผู้เปิด "ประตู" โลกธรรมชาติให้กับเยาวชน)

รางวัลลูกโลกสีเขียว ครั้งที่ 9 ประจำปี 2550 ประเภทบุคคล

รูปที่ 1 นายแพทย์รังสฤษดิ์ กาญจนะวณิชย์ หรือ หมอหม่อง อาจารย์แพทย์โรคหัวใจ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่มา : คมสันนท์ สุขอัจจะสกุล. (2552). หมอชาวบ้าน. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2560, จาก <https://www.doctor.or.th/columnist/list/7206?vid=7>

1.1 ประวัติ

นพ.รังสฤษฎ์ กาญจนะวณิชย์ หรือหมอหม่อง อาจารย์แพทย์แห่งโรงพยาบาลสวนดอก คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับการยอมรับว่าเป็นอาจารย์แพทย์ผู้มีความสามารถระดับประเทศคนหนึ่งโดยเฉพาะคำร่ำลือในเรื่องการรักษาผู้ป่วยของเขาที่มุ่งประเด็นไปที่การสืบหาสาเหตุของโรคจากการชักประวัติคนไข้ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุดในการรักษาแต่กลับถูกละเลยจากแพทย์สมัยปัจจุบันตลอดจนการสร้างทีมติดตามอาการของผู้ป่วยในระยะยาวจนได้รับการยกย่องจากวงการแพทย์ทั่วไปแม้นอกเวลาราชการแทนที่จะไปประจำตามโรงพยาบาลเอกชนหรือคลินิกอย่างหมอคนอื่นๆ หมอหม่องกลับเลือกไปอยู่ตามป่าเขา โดยเฉพาะบนดอยแถบภาคเหนือที่เขามักจะพาเด็กๆ จากชมรมอนุรักษ์นกและธรรมชาติล้านนา ไปดูนกและให้การศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติแน่นอนในบรรดาผู้สนใจธรรมชาติและกลุ่มคนดูนกชื่อหมอหม่องเป็นที่รู้จักดีในฐานะผู้มีความรู้ด้านธรรมชาติวิทยาอย่างลึกซึ้งซึ่งมีเพียงไม่กี่คนในประเทศนี้

รูปที่ 2 หมอหม่องในฐานะนักอนุรักษ์ธรรมชาติที่มักจะพาเด็กๆ จากชมรมอนุรักษ์นกและธรรมชาติล้านนา ไปดูนกและให้การศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติเป็นประจำ

ที่มา : หมอรักษาโลก. (2552). สารคดี. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://www.nlt-sp.com/webpage>

ปัจจุบันคุณหมออายุ 52 ปี (เกิดเมื่อ พ.ศ.2508) โดยอาศัยอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ (ที่อยู่ : 76/1 หมู่ 14 ซอย 5 ถนนสุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200, โทร. 053 270 841, 081 883 3383 และ E-mail: rkanjana@mail.com)

1.2 ประวัติการศึกษา

- ตอนอยู่ชั้น ม.ศ.4 สอบเทียบแล้วเอนทรานซ์ติดคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ฝากกว่าอย่าเพิ่งเรียนเลย

- ปีต่อมาสอบเอนทรานซ์ติดคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรียนได้ 2 เดือน ก็รับทุนเล่าเรียนหลวงไปเรียนวิศวะฯ ที่บอสตัน แต่ยังไม่ทันได้เข้าเรียน มีเวลาคิดหลายอย่างและคิดมากด้วยว่าความ ต้องการดั้งเดิมของตัวเองชอบเรื่องชีวิต (ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมถึงสัตว์ด้วย) มากกว่าวัตถุ (การก่อสร้างสารพัดอย่าง) คือ ทำได้แต่ไม่มีความสุข จึงขออนุญาตไม่รับทุนต่อ เดินทางกลับประเทศไทย สอบเอนทรานซ์ใหม่ เลือกคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี อันดับ 1 ถึงแม้จะเรียนช้ากว่าเพื่อน 1 ปี แต่มีความสุข เพราะเนื้อหาที่เรียนสนุกและได้ทำกิจกรรมที่ชอบมากด้วย

- สำเร็จการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต จากคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เกียรตินิยมอันดับ 1 ในปี พ.ศ. 2533 และได้ศึกษาต่อที่คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี จนได้รับวุฒิปดฺตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรมสาขาอายุรศาสตร์ และอนุสาขายุรศาสตร์โรคหัวใจและหลอดเลือด จากราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทย Dip. In Cardiology (Distinction) ในปี พ.ศ. 2542 จาก National Heart and Lung Institute Imperial College School of Medicine, University of London, United Kingdom และได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งอาจารย์ที่ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน

สรุปประวัติทางการศึกษา :

- ปี 2527-2533 : คณะแพทยศาสตร์ (เกียรตินิยมอันดับ 1) โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

- ปี 2536-2539 : แพทย์เฉพาะทางด้านอายุรกรรม โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

- Imperial College School of Medicine, University of London ประเทศอังกฤษ

1.3 การทำงานด้านสิ่งแวดล้อม

ความสนใจสิ่งแวดล้อมมีตั้งแต่ชีวิตชีวิตช่วงวัยเด็ก เพราะที่บ้านมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยตรง คุณพ่อของคุณหมอจะพาออกทะเลท่องเที่ยวตามเกาะต่างๆ ส่วนคุณแม่จะชอบพาไปเที่ยวภูเขา พาเข้าป่าดูสัตว์ตั้งแต่เด็กๆ รวมถึงสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติให้เป็นการเปิดประตูให้เห็นความมหัศจรรย์ของธรรมชาติที่มีมากมายทุกวันนี้ นำทักษะไปถ่ายทอดให้เด็กและเยาวชน

พอโตขึ้นมาตอนเป็นนักศึกษาแพทย์ คุณหมอใช้เวลาว่างทั้งหมดทำงานและศึกษาเรื่อง
สิ่งแวดล้อม สมัยนั้นกิจกรรมนักศึกษาไปเน้นการทำค่าย แต่ผมพยายามเน้นกิจกรรมการปลูกฝัง
ความรู้อนุรักษ์ธรรมชาติ จะสังเกตได้ว่าตอนนั้นกิจกรรมนักศึกษาและเยาวชนมีน้อย การเคลื่อนไหว
ด้านสิ่งแวดล้อม กำลังไม่ค่อยมี เกิดขึ้นแล้วก็หายไปเหมือนไฟไหม้ฟาง เพราะคนไม่ค่อยตระหนัก
ตรงนี้ การปกป้องธรรมชาติ อนุรักษ์ธรรมชาติ ถ้าทำตามแพชั่น ไม่เกิดประโยชน์

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา อ.นพ.รังสฤษฎ์ ได้แสดงตนให้เห็นเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านการ
ครองตน เป็นผู้ที่ยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตนอยู่ในกรอบแห่งศีลธรรม มีครอบครัวที่อบอุ่น
ใช้ชีวิตที่เรียบง่าย มีความพอเพียง มีความรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในด้านการครองคน เป็นผู้
มีความรับผิดชอบสูง ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจอย่างเต็มกำลัง ตรงต่อเวลา พุ่มเพกกำลังกายและใจใน
การจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาแพทย์และแพทย์ประจำบ้าน โดยจะเน้นในเรื่องคุณธรรมและ
จริยธรรม และการเคารพสิทธิของผู้ป่วยเป็นหลักสำคัญ นอกจากนี้ยังได้พัฒนาระบบการดูแลและส่ง
ต่อผู้ป่วยโรคหัวใจในเขตภาคเหนืออย่างมีประสิทธิภาพ จนเป็นที่ยอมรับจากองค์กรทั้งภายในและ
ภายนอกประเทศ ทำให้ได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย และในด้านการให้บริการผู้ป่วย ได้มีความตั้งใจ
ดูแลผู้ป่วยและปฏิบัติตนต่อผู้ป่วยทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งชนชั้นวรรณะ ทำให้เป็นที่
รักใคร่ของผู้ป่วยและญาติมิตรของผู้ป่วยทุกคน เป็นผู้ริเริ่มกลุ่มผู้ดำเนินการพัฒนาแก้ปัญหาผู้ป่วย
กล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลัน โดยระบบส่งต่ออย่างมีประสิทธิภาพ ขยายผลการดำเนินการไปยัง
โรงพยาบาลต่าง ๆ ทางภาคเหนือ เช่น โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

นอกจากนี้ อ.นพ.รังสฤษฎ์ ยังได้ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมทั้งภายในและภายนอก
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นประจำ โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จนเป็นที่
ยอมรับและรู้จักในสังคมภายนอกเป็นอย่างดี อีกทั้งยังได้รับเชิญให้เป็นผู้บรรยายให้ความรู้แก่คณะ
ต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย เช่น คณะพยาบาลศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ และ
คณะมนุษยศาสตร์ และนอกมหาวิทยาลัย เช่น โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง โรงพยาบาลเชียงรายประชานุ
เคราะห์ โรงพยาบาลรามาริบัติ ในเรื่องศิลปะแห่งการเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่า โดยไม่เคยปฏิเสธการรับ
เชิญ และเต็มใจที่จะถ่ายทอดความรู้โดยไม่รับค่าตอบแทน

สรุปภาพรวมการทำงาน :

- พ.ศ. 2536-ปัจจุบัน
- ทำงานอนุรักษ์โดยการพาเด็กเข้าไปสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม สอนให้ทำบ้านทึกร
ธรรมชาติ
- ร่วมคัดค้านโครงการของรัฐที่มีผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างเขื่อนปากมูน
เขื่อนหวนรก โครงการก่อสร้างกระเช้าไฟฟ้าขึ้นดอยเชียงดาว ไนท์ซาฟารี
- ก่อตั้งและเป็นประธานชมรมอนุรักษ์นกและธรรมชาติล้านนา

- เป็นครู/อาจารย์สอนให้เด็ก/นักศึกษาทุกสาขาวิชา เข้าใจพื้นฐานของชีวิต ไม่ทำลายธรรมชาติ

- เขียนหนังสือ "ซูเปอร์มด ถ้วยักษ์ และแม่หมี"

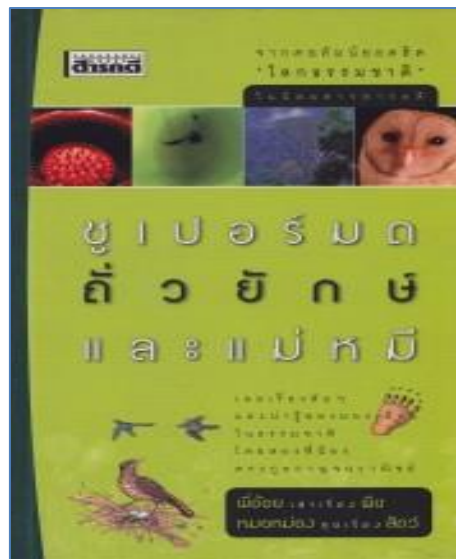
- เขียนบทความ

- รวมระยะเวลา 33 ปี (พ.ศ. 2527 - ปัจจุบัน)

รูปที่ 3 นายวิกรม กรมดิษฐ์กับนกเงือกที่เป็นประเด็นปัญหา ซึ่งคุณหมอออกมาแสดงความคิดเห็น

ที่มา : สมาคมนักอนุรักษ์นก. (2559). Nation TV. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://www.nationtv.tv/main/content/378505472/>

รูปที่ 4 หนังสือ "ซูเปอร์มด ถ้วยักษ์ และแม่หมี" โดยหมอหม่องให้ความรู้เรื่องของพืชและสัตว์ซึ่งเสนอในรูปแบบที่ชวนติดตาม มีภาพประกอบทุกหน้าเนื้อหาที่สอดแทรกจากประสบการณ์ของผู้เขียน

ที่มา : ห้องสมุดสตางค์ มงคลสุข. (2554). แนะนำหนังสืออ่านนอกเวลา. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://stang.sc.mahidol.ac.th/fictionbooks/?p=3378>

1.4 ผลงานดีเด่น

สรุปผลงานบุคคลต้นแบบ

- ปี 2527 ทำกิจกรรมชมรมอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ปี 2532 เข้าร่วมกับคณะกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 16 สถาบัน (คอทส.) ในฐานะนายกสโมสรนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการเขื่อนน้ำโจน รมรงค์เรื่องการค้าสัตว์ป่า ฯลฯ
- ปี 2533-2536 ขณะเป็นแพทย์ชนบท ได้จัดการศึกษาโดยการฉายสไลด์เรื่องการอนุรักษ์ ตระเวนไปตามชุมชนสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
- ปี 2534 นำเสนอผลงานวิจัยการระบาดของพยาธิใบไม้ในเลือดชื่อ Scistosoma mekongi ซึ่งมีพาหะคือหอย Neotricula aperta ที่หากมีการสร้างเขื่อนปากมูนจะทำให้วงจรชีวิตของพยาธิครบวงจร
- ปี 2536 วิจัยนกเงือก เดินป่าที่เขาใหญ่ จัดกิจกรรมกับเด็ก เช่น ประกวดวาดภาพ พาเด็กเดินป่า ศึกษาชีวิตต้นไทร ตามหารังนกเงือก ถ่ายรูป ฯลฯ
- ปี 2536-ปัจจุบัน
- ทำงานอนุรักษ์โดยการพาเด็กเข้าไปสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม สอนให้ทำบันทึกธรรมชาติร่วมคัดค้านโครงการของรัฐที่มีผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างเขื่อนปากมูน เขื่อนหวนรอก โครงการก่อสร้างกระเช้าไฟฟ้าขึ้นดอยเชียงดาว ไนท์ซาฟารี
 - ก่อตั้งและเป็นประธานชมรมอนุรักษ์นกและธรรมชาติล้านนา
 - เป็นครูสอนให้เด็กและนักศึกษาเข้าใจพื้นฐานของชีวิต ไม่ทำลายธรรมชาติ
 - เขียนหนังสือ "ซูเปอร์มด ถ้วยักษ์ และแม่หมี"
 - เขียนบทความเรื่องสิ่งแวดล้อม

หมอมมองเป็นทั้งครูที่ดีและเป็นนักถ่ายภาพที่ยอดเยี่ยม ทั้งเรื่องทางการแพทย์และเรื่องของสัตว์ป่าและในฐานะนักอนุรักษ์ธรรมชาติ ขำราชากรตัวเล็กๆ อย่างเขายังเป็นคนหนึ่งที่กล้าออกมาคัดค้านโครงการของรัฐที่มีผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะกรณีการสร้างเขื่อนปากมูน และโครงการก่อสร้างกระเช้าไฟฟ้าดอยหลวงเชียงดาวด้วยจิตใจที่รักในเพื่อนมนุษย์และธรรมชาตินั้นได้รับมาจากคุณพ่อ ดร. รชฏ กาญจนะวณิช และคุณแม่ ม.ร.ว. สมานสนิท สวัสดิวัตน์ ผู้เป็นเข็มทิศชีวิตให้เขามาจนทุกวันนี้แม่บอกวามรดกที่แม่จะให้ฉันไม่ใช่เงินทองแต่เป็นแผ่นดินสีเขียวที่แม่ให้ไว้เป็นมรดกแก่ลูก และผมคิดว่ามรดกที่มีค่ามากที่สุดคือความรักธรรมชาติ ขณะที่พ่อจะปลูกฝังให้ผมเป็นคนมีเหตุมีผลสอนให้คิดเป็นวิทยาศาสตร์กว่า 20 ปีที่แล้ว นักเรียนสาธิตจุฬาฯ ที่เรียนดีมาตลอดคนนี้ เคยสอบได้ทุนเล่าเรียนหลวง ซึ่งแต่ละปีมีคนสอบชิงทุนได้เพียง 3 คนเท่านั้นจากทั่วประเทศทุนที่เขาสอบได้

คือทุนไปเรียนวิศวกรรมศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยบอสตันแต่เขาก็เลือกที่จะปฏิเสธทุนนี้ในเวลาต่อมา ด้วยเหตุผลที่ว่าสมองของผมอาจเรียนวิศวะได้ แต่หัวใจผมไม่ใช่เพื่อจะได้เรียนในสิ่งที่ตนรักเขาจึงกลับมาเอนทรานซ์ใหม่และสอบติดคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดีมหาวิทยาลัยมหิดล สมัยเป็นนักศึกษาแพทย์ เขายังเป็นเด็กกิจกรรมด้วยยังได้รับเลือกเป็นนายกสโมสรคณะแพทยศาสตร์ ปี 2532 เข้าร่วมกับคณะกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม 16 สถาบัน (คอทส.) เคลื่อนไหวคัดค้านโครงการเขื่อนน้ำโจน รณรงค์เรื่องการค้าสัตว์ป่า ฯลฯ กระนั้นก็เรียนจบ ด้วยคะแนนเกียรตินิยมอันดับ 1 ก่อนจะมาเป็นหมอชนบทและไปเรียนต่อด้านโรคหัวใจที่ IMPERIAL COLLEGE SCHOOL OF MEDICINE, UNIVERSITY OF LONDON จากนั้นกลับมาเป็นแพทย์ อายุรศาสตร์โรคหัวใจประจำโรงพยาบาลสวนดอกและเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาอายุรศาสตร์ หน่วยวิชาวาระบบหัวใจและหลอดเลือดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้คุณหมอมองยังมีกิจกรรมด้านอนุรักษ์อีกหลากหลายรูปแบบ เช่น การฉายสไลด์ ให้ความรู้ในเรื่องธรรมชาติ การพาเยาวชนเดินป่าทุกสัปดาห์ การบรรยายให้นักศึกษาในคณะต่างๆ ในเรื่องธรรมชาติ ฯลฯ ส่วนงานของชมรมฯ ก็ยังผลิตสื่อต่างๆ ออกมา เช่น จดหมายข่าว ทำโปสเตอร์ ทำการ์ตูนสอนเรื่องธรรมชาติ และทำค่ายเยาวชน ฯลฯ โดยกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นงานที่หมอมองใช้เวลาส่วนตัวที่เหลือจากการสอนนักศึกษาแพทย์และรักษาคนไข้ในการทำทั้งสิ้น

"ด้วยความที่หน้าที่การงานอย่างนี้ ผมมองว่าผมเป็นแค่คนเปิดประตูให้รู้ว่า โลกใบนี้มีอะไรอยู่บ้าง ก็เหมือนกับหว่านแห ก็มองในแง่ดีที่ว่าในส่วนนี้ก็มีคนหันมาสนใจมากขึ้น"

1.5 แรงบันดาลใจ

"แรงบันดาลใจมาจากคุณแม่ (ม.ร.ว.สมานสนธิ สวัสดิวัตน์) ซึ่งเป็นนักอนุรักษ์ คุณแม่ได้ถ่ายทอดมายังลูก โดยจะพาลูกๆ (ดร.สรณรัชฎ์ และนายแพทย์รังสฤษฎ์) เข้าป่าตั้งแต่เด็กๆ เราจะได้รู้จักเห็ด รา แมลง ทำให้เรารู้สึกผูกพัน รู้สึกว่ามันเป็นเพื่อนเรา"

ชีวิตวัยเด็กซึมซับความรักในธรรมชาติ เพราะอยู่ใกล้ชิดธรรมชาติตั้งแต่เด็ก พอมีบ้านที่ศรีราชา มีเรือที่พ่อต่อเอง เราจึงมักจะได้ออกเรือไปหลาย ๆ วันตามเกาะในอ่าวไทย ไปเกาะคราม เกาะกูด เกาะช้าง ไปถึงเกาะสมุย การออกทะเลทำให้เราได้เรียนรู้เรื่องคลื่นลม กระแสน้ำ เข้าใจธรรมชาติของทะเล ได้เห็นฝูงปลาโลมากระโดดลื้อคลื่นที่หัวเรือ ได้เห็นนกออกบินโฉบจับปลาในทะเล ส่วนแม่จะชอบพาไปเดินป่า ทำให้ผมได้ทำความรู้จักกับต้นไม้ แมลง นก และสัตว์สารพัดชนิด เหมือนกับเป็นการเปิดโลกธรรมชาติให้เรา จริงๆ ผมชอบป่ามากกว่าทะเล แค่ได้ออกไปเดินป่าเก็บเห็ดก็สนุกแล้ว

แม่จะเป็นศิลปิน สนับสนุนให้เราเรียนดนตรี แม่ก็จะเล่านิทานก่อนนอน แต่นิทานที่แม่เล่าให้ฟังไม่ใช่เรื่องของเจ้าชายเจ้าหญิง มันจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งคงมีส่วนทำให้ผมชอบเรื่องพวกนี้ ตอนเด็ก ๆ ผมเคยสร้างป่าจำลอง ทำภูเขาไฟจำลอง ตัวสัตว์จำลอง ไดโนเสาร์ แม่สนับสนุนและคอยให้กำลังใจตลอด แม้เราจะทำอะไรและทำอะไรก็ไม่ห้าม ปล่อยให้แสดงออกเต็มที่ ส่วนพ่อเป็นนักเหตุผล จะให้วิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์ กฎเกณฑ์ธรรมชาติ กฎเกณฑ์ฟิสิกส์ กับลูก ท่านจะคอยอธิบายให้ฟังว่า ทำไมน้ำขึ้นน้ำลง ทำไมน้ำไหลไปทางนั้น แล้วท่านเป็นคนอธิบายเรื่องต่าง ๆ ได้สนุก บางทีก็เล่าเป็นนิทาน แต่นิทานที่พ่อเล่าจะต่างกับแม่ คือ เป็นนิทานจีนที่ท่านแต่งขึ้นเอง ตัวเอกเป็นแม่กวางเวอร์ของฮ่องเต้ คือเป็นนักแก้ปัญหา แก้ได้ทุกเรื่องทั้งเรื่องน้ำท่วม เรื่องการป้องกันบ้านเมือง เราารู้สึกว่าการสอนทั้งสองแบบดีสำหรับเรา พ่อทำให้ผมไม่ด่วนตัดสินใจอะไรจากแค่สิ่งที่เห็น ต้องมีหลักการ มีการเก็บข้อมูล มีการวิเคราะห์ ส่วนแม่ทำให้ผมรักธรรมชาติ

พอโตขึ้นในขณะที่กำลังเป็นนักเรียนแพทย์ ปีสอง (คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล) ไปเดินป่าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เจอกระทิงที่โดนยิงแล้วถูกตัดคอไป มีความรู้สึกว่าจะศึกษาธรรมชาติอย่างเดียวไม่ได้แล้ว

"คนที่มาล่ากระทิงไม่ใช่คนที่หิวโซ ไม่ได้เอาเนื้อกระทิงไปกิน แต่เป็นใครก็ไม่รู้ที่มาล่ากระทิงแล้วเอาหัวไปติดฝาบ้าน คอยคุยว่าตัวเองเก่งแค่ไหน โดยที่ไม่รู้เลยว่าจริงๆ แล้วกระทิงเป็นสัตว์ที่อ่อนโยน"

นี่เป็นจุดเริ่มต้นของการคิดว่าน่าจะหาแนวร่วม โดยเริ่มจากตั้งชมรมอนุรักษ์ในมหาวิทยาลัยพานักศึกษารุ่นน้องไปเดินป่า และหลังจากนั้น ก็มีหลายเหตุการณ์ที่มีความเข้มข้นขึ้นมากกว่าไปเดินศึกษาป่า ที่หมอมองเข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น การคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจน การคัดค้านการค้าสัตว์ป่าในสวนจตุจักร

1.5 แนวคิด

“อาชีพเราเป็นอาชีพที่มีความสุขได้จากการให้แก่ผู้อื่น ซึ่งเป็นการให้ด้วยกำลังปัญญา ไม่ใช่ทรัพย์สินเงินทอง ขอเพียงทำหน้าที่ของเราอย่างเต็มที่ ก็จะมีความสุขจากการที่ได้ให้แก่ผู้อื่น จึงอยากฝากถึงอายุรแพทย์ทุกท่านให้มีความสุขกับสิ่งเหล่านี้ กับสิ่งที่ได้ทำให้แก่สังคมและผู้ป่วย”

สำหรับการเป็นแพทย์ตลอด 24 ชั่วโมง ตัวของคุณหมอมองว่าค่อนข้างหดหู่ แต่การเข้ามาอยู่กับธรรมชาติ ทำงานที่เปลี่ยนไปอีกแนวหนึ่งก็ช่วยเสริมกัน หลีกเลียงความจำเจที่พบเจอทุกวัน ที่มีแต่กลิ่นแอลกอฮอล์ หรือบรรยากาศโรงพยาบาลที่ทุกคนรู้สึก เป็นการเปลี่ยนสภาพแวดล้อม ได้ชาร์จแบตเตอรี่ พร้อมทั้งจะมีแรงกลับไปทำงานที่ต้องใช้กำลังกายและกำลังใจมากๆ ทำให้มีความพร้อมตรงนี้ การเคลื่อนไหวทำได้ดีกว่า เพราะแพทย์อาจจะมีความลักษณะของการเป็นนักวิชาการ ถ้ารักษา

บทบาทตรงนี้ พูดสิ่งที่มีหลักฐานข้อมูลวิจัยประกอบ สถานภาพแพทย์อาจจะทำให้คนฟังมากขึ้น โดยเฉพาะพูดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

รูปที่ 5 คุณหมอหม่องเป็น 1 ใน 6 ของผู้ได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียวแต่ขอคืนหน่วยงาน เนื่องจากไม่สามารถรับกับพฤติกรรมของบริษัท ปตท. ที่ผ่านมา

ที่มา : นายแพทย์รังสฤษฏ์ กาญจนระวีชัย. (2550). **facebook**. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2560, จาก <https://www.facebook.com/facepad.th/posts/494301150644074>

ครั้งหนึ่งคุณหมอเคยทำเรื่องเขื่อนปากมูล ก็ต้องหาข้อมูลวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดลเกี่ยวกับหอยชนิดหนึ่ง ชื่อ *Neotricula aperta* เป็นพาหะของพยาธิใบไม้ในเลือดชื่อ *Schistosoma mekongi* ซึ่งยังไม่มียาระบาดในประเทศไทย แต่มีระบาดในลาว มีความเป็นห่วงว่าหลังสร้างเขื่อนปากมูลแล้ว น้ำที่บริเวณแก่งตะนะ แก่งอะไรต่างๆ จะชะลottedลง พยาธิใบไม้ในเลือดจะเข้าไปเจริญเติบโตในหอยได้มาก เมื่อพยาธิเติบโตในหอยจนเป็นพยาธิตัวแก่ก็จะออกมาไชคน โรคพยาธิใบไม้ในเลือดก็จะระบาดมากขึ้น... ความเป็นแพทย์ช่วยได้มาก สมัยนั้นทางราชการสอบสวนเหตุไปขวางเรื่องการสร้างเขื่อนปากมูล แต่ว่าพี่ๆ น้องๆ ชมรมแพทย์ชนบทก็ออกมาช่วย

อีกทั้งในระหว่างการทำงานเป็นแพทย์ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชด่านซ้ายได้สักพักมีการตัดสินใจลาออกจากราชการ เพราะคิดว่าภาระเรื่องสิ่งแวดล้อมเยอะมาก คนเป็นแพทย์ก็มีความแล้ว ไม่ได้ขาดแคลนอะไร คิดว่าปัญหาทางสิ่งแวดล้อมสำคัญกว่า ช่วงนั้นไปทำงานวิจัยนงเงือกกับ **ศาสตราจารย์ ดร.พิไล พูลสวัสดิ์** (ทำงานวิจัยนงเงือกมากกว่า 30 ปี) ใช้นงเงือกเป็นสื่อเผยแพร่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจากการลาออกจากการเป็นแพทย์ประมาณ 1 ปี เริ่มรู้เลยว่าคิดถึงมาก ผมคิดว่าเราได้อะไรจากอาชีพแพทย์มากเลย ความรู้สึกที่ว่าเรามีคุณค่าจริงๆ แล้วงานทุกงาน มีคุณค่าแน่นอน เพียงแต่อาชีพแพทย์เห็นทันที จากการที่ใช้กำลังกาย กำลังปัญญา กำลังใจดูแลผู้ป่วย เมื่อผู้ป่วยเค้าดีขึ้น ผมรู้สึกว่าการให้แบบนี้มีผลด้านจิตใจค่อนข้างจะสูงและ

เร็ว การตอบแทนด้านจิตใจมีคุณค่าค่อนข้างจะมาก ผมคงรักที่จะต้องทำอาชีพแพทย์นี้ ตอนนั้น ศาสตราจารย์นายแพทย์ประกิต วาทีสารกกิจ โทรศัพทมาหา บอกว่าให้กลับมาเรียน ก็บอกอาจารย์ ว่าตั้งใจจะกลับไปอยู่แล้ว

คุณหมอมองใช้การดูนกเป็นกุศโลบายในการสอนเรื่องธรรมชาติ เป็นกิจกรรมที่เขาศึกษา ด้วยตัวเอง และเข้าร่วมกับชมรมดูนก ซึ่งปัจจุบัน เป็นสมาคมดูนกแห่งประเทศไทย และมูลนิธิ คุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทยฯ การพาเด็กดูนกมีจุดประสงค์เพื่อช่วยกระตุ้นความ สนใจ แล้วค่อยขยายความไปยังสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น พุงปลาช่อน ไปอยู่บนต้นไม้ได้อย่างไร ผ่านออกมาดู ข้างในมีมดได้อย่างไร ดูความมหัศจรรย์ของธรรมชาติที่เชื่อมโยงกัน ทั้งหมดนี้ หมอมอง บอกว่าเป็นเทคนิคที่ได้จากคุณแม่

รูปที่ 6 พุงปลาช่อน (หรือ) โกศพุงปลา (หรือ) เถาพุงปลา (*Dischidia major*) ลักษณะเป็นพืชอิงอาศัย ใช้การทำตัวเองเหมือนเป็นถู่เพื่อให้มดเข้าไปทำรัง กลายเป็น "บ้านจัดสรร" ชั้นดี มดก็จะชอบมาก

ที่มา : บริษัท ปตท.จำกัด มหาชน. (2550). **ลูกโลกสีเขียว**. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2560, จาก <https://pptinternet.pptplc.com/greenglobe/2550/personal-05.html>

นอกจากนี้คุณหมอมองได้ก่อตั้งชมรมอนุรักษ์นกและธรรมชาติล้านนา ทำงานด้านส่งเสริม การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ความสามารถของตัวเอง ในการทำให้ ข้อมูลเข้มๆ ในโลกวิชาการ ให้กลายเป็นเรื่องที่สนุก สวยงาม และง่ายต่อการสร้างการเรียนรู้

"เรื่องของการสื่อโดยความรู้สึก ความรัก ความเข้าใจ ตรงนี้ผมว่ามีเยอะ เป็นจุดที่เรา ถ่ายทอดให้เด็กได้ ผมเคยไปต่างประเทศ ไปสอนนกอยู่ ปรากฏว่ามีเด็กมาเข้าคิวกันเต็ม มาขอดูด้วย ทั้งที่พูดกันไม่รู้เรื่องสักคำ ผมว่าความรักธรรมชาติมันไม่ต้องการภาษา ต่างวัย ต่างภาษา มันถ่ายทอด

กันได้จริงๆ ในขณะที่เดียวกันเราก็มีความรู้เรื่องระบบนิเวศ เราก็ชวนขวายที่จะอ่าน ก็เลยอยากจะทำอะไรที่มันเชื่อมสองโลกเข้าด้วยกัน"

คุณหมอมองอธิบายว่า สภาพแวดล้อมทุกอย่างมีผลเชื่อมโยงกันหมด แม้แต่วงการแพทย์ก็ยังเปลี่ยนโฉมหน้า "ผมยกตัวอย่างให้เด็กเห็นว่าการกระทำต่างๆ มันเกี่ยวกันได้อย่างไร เช่น การทำโรงงานปูนซิเมนต์มันทำให้ทุเรียนไม่ติดลูก เพราะเขาหินปูนมีถ้า ถ้าก็มีค้างคาว ดอกทุเรียนบานตอนกลางคืน ค้างคาวก็เป็นตัวผสมเกสรทุเรียน มันจึงเชื่อมโยงกันหมด"

สรุปแนวคิด :

หากพิจารณากันแล้ว คุณหมอมองได้ใช้เวลาและทรัพยากรส่วนตัว ในการทำงานเพื่อการอนุรักษ์มาอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้นอกจากมีปัจจัยมาจากแม่ และประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ตลอดช่วงชีวิตแล้ว ทศนะต่อตัวเองของหมอมอง ก็น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เขาสามารถเป็น "หมอมอง" มาได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย

"บางที่ความสุขมันไม่ได้ผ่านเงิน ผมเป็นหมออยู่ด่านซ้าย เดินไปตลาดชาวบ้านเอาน้ำมาให้กิน คนไข้เอาผ้าอนามัยทำจากฝ้ายที่เขาปลูกเองมาให้ เด็กเอาแมลงกว้างผูกเชือกจูงมาให้ เป็นของขวัญ... แค่นี้...ผมว่ามีความสุขที่สุดแล้ว"

จากการปลูกฝังจิตสำนึกรักธรรมชาติตั้งแต่วัยเด็กจากครอบครัวจนเติบโตใหญ่ ทำให้ตระหนักถึงคุณประโยชน์ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม้เพียงใบไม้ที่ร่วงหล่นก็มีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศน์ นายแพทย์รังสฤษฏ์ กาญจนะวณิชย์ มองภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในสายตาของของแพทย์ว่า ปัญหาหลายอย่างล้วนเกิดมาจากความป่วยของมนุษย์ที่ไม่ได้รับ "วัคซีน" ป้องกันตั้งแต่วัยเยาว์ จึงตั้งใจที่จะปลูกฝังความคิดการอนุรักษ์ตั้งแต่เด็ก เป็นการฉีดวัคซีนคุ้มกันให้เด็กๆ มีความอ่อนโยนต่อธรรมชาติ และเข้าใจว่ามนุษย์มิใช่เจ้าของหรือเป็นศูนย์กลางของทุกอย่างในโลก

2. บุคคลต้นแบบด้านสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ ประเภทผลงานรางวัลโนเบล

อัลเบิร์ต อาร์โนลด์ "อัล" กอร์ จูเนียร์ (รองประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา คนที่ 45)

รางวัลโนเบลสาขาสันติภาพประจำปี 2550

รูปที่ 7 อัลเบิร์ต อาร์โนลด์ "อัล" กอร์ จูเนียร์ อดีตรอง ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาคว้ารางวัลโนเบล สาขาสันติภาพ จากการรณรงค์ต่อสู้กับภาวะโลกร้อน

ที่มา : วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2559). อัล กอร์. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2560, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AD%E0%B8%B1%E0%B8%A5_%E0%B8%81%E0%B8%AD%E0%B8%A3%E0%B9%8C

2.1 ประวัติ

- อัลเบิร์ต อาร์โนลด์ "อัล" กอร์ จูเนียร์ (Albert Arnold "Al" Gore Jr.) เกิด 31 มีนาคม ค.ศ.2491 ในวอชิงตัน ดี.ซี.

- เป็นลูกชายของ อัลเบิร์ต อาร์โนลด์ กอร์ ซีเนียร์ (Albert Arnold Gore, Sr.) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (2482-2487, 2488-2496) และสมาชิกวุฒิสภา (2496-2514) จากรัฐ เทนเนสซี และพอลีน ลาฟอง กอร์ (Pauline LaFon Gore) ซึ่งเป็นผู้หญิงคนแรกๆ ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนกฎหมายแห่งมหาวิทยาลัยแวนเดอร์บิลต์ (Vanderbilt University Law School)

- ในช่วงวัยเด็ก ขณะที่โรงเรียนเปิดเทอม กอร์อาศัยอยู่กับครอบครัวในโรงแรมในเมืองวอชิงตัน ส่วนในช่วงปิดเทอมฤดูร้อน เขาจะทำงานในฟาร์มของครอบครัวในเมืองคาร์เธจ (Carthage) รัฐเทนเนสซี
- กอร์คัดค้านการทำสงครามเวียดนาม และอาจหลีกเลี่ยงการต้องไปปฏิบัติงานที่ต่างแดนได้ โดยยอมรับตำแหน่งในกองกำลังสำรอง (United States National Guard) ซึ่งเพื่อนของครอบครัวเขาได้สำรองไว้ให้ กอร์กล่าวไว้ว่าความสำคัญในหน้าที่ต่อประเทศชาติทำให้เขาเข้ารับตำแหน่งในบางหน้าที่ เขาเข้ารับตำแหน่งในกองทัพสหรัฐฯ (United States Army) เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม ค.ศ.2512 หลังจากรับการฝึกขั้นพื้นฐานที่ค่ายทหาร ฟอर्ट ดิกซ์ (Fort Dix) กอร์ได้รับมอบหมายให้ทำงานเป็นนักหนังสือพิมพ์กองทัพเขียนลง ดิ อาร์มี ฟลายเออร์ (The Army Flier) ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ประจำค่ายทหารฟอर्ट รัคเกอร์ (Fort Rucker) ด้วยเวลาที่เหลือเพียง 7 เดือนก่อนหมดเวลาการรับตำแหน่ง เขาถูกส่งไปยังเวียดนาม โดยไปถึงเมื่อ 2 มกราคม ค.ศ.2514 ทำหน้าที่ในหน่วยวิศวกรที่ 20 (The 20th Engineer Brigade) ที่เมือง เบียนเฮา (Bien Hao) และอีกหนึ่งเดือนที่กองกำลังวิศวกร (The Army Engineer Command) ที่เมืองลองบินห์ (Long Binh)
- กอร์รับตำแหน่งในสภาผู้แทนราษฎรสหรัฐฯ (United States House of Representatives) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2520-28 และในวุฒิสภา (United States Senate) ตั้งแต่ปี ค.ศ.2528-36 ในฐานะตัวแทนจากรัฐเทนเนสซี (Tennessee) หลังจากนั้น กอร์รับตำแหน่งรองประธานาธิบดีสหรัฐฯ ภายใต้รัฐบาลของ บิล คลินตัน (Bill Clinton)
- กอร์เป็นตัวแทนจากพรรคเดโมแครต (Democratic Party) ลงชิงตำแหน่งประธานาธิบดีในการเลือกตั้งปี ค.ศ.2543 อันเป็นที่ถกเถียงในวงกว้าง เนื่องจากข้อบกพร่องในการนับคะแนน รวมถึงการฟ้องร้องศาลสูงประจำรัฐฟลอริดา เพื่อทำการชี้ขาดผลการเลือก สุดท้าย ตำแหน่งประธานาธิบดีตกเป็นของ จอร์จ ดับเบิลยู บุช

2.2 ประวัติการศึกษา

- การศึกษาระดับมัธยม กอร์เข้าศึกษาที่ โรงเรียนเซนต์อัลแบนส์ (St. Albans School) โดยเขาสอบได้ลำดับที่ 25 จากนักเรียน 51 คน ในชั้นเรียนปีท้ายสุด กอร์ทำคะแนน SAT (การสอบวัดมาตรฐานความรู้เพื่อเข้ามหาวิทยาลัยของสหรัฐฯ) ได้ 1,355 คะแนน (625 ด้านภาษา และ 730 ด้านคณิตศาสตร์) เขาได้คะแนน IQ จากการสอบซึ่งโรงเรียนเซนต์อัลแบนส์จัดขึ้นในปี ค.ศ.2504 และ ค.ศ.2507 เท่ากับ 133 และ 134 ตามลำดับ
- ปี ค.ศ.2508 กอร์ได้เข้าศึกษาที่วิทยาลัยฮาร์เวิร์ด (Harvard College) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเพียงแห่งเดียวที่เขาส่งใบสมัคร เขาได้คะแนนต่ำเป็น 5 อันดับสุดท้ายในชั้นเรียนติดต่อกันถึง 2 ปี หลังจากพบว่าตนเองเบื่อหน่ายกับวิชาสาขาเอกภาษาอังกฤษซึ่งเลือกไว้ เขาจึงเปลี่ยนวิชาเอกเป็นรัฐศาสตร์ และสำเร็จการศึกษาด้วยเกียรตินิยมในเดือนมิถุนายน ค.ศ.2512

ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิตสาขารัฐศาสตร์ (Bachelor of Arts in government) หลังจากเสร็จสิ้นการเข้ารับราชการทหารในกองทัพ เขาเข้าศึกษาด้านศาสนาที่มหาวิทยาลัยแวนเดอร์บิลต์ (Vanderbilt University) แล้วจึงเข้าศึกษาโรงเรียนกฎหมายประจำมหาวิทยาลัยนั้น เขาลาออกจากแวนเดอร์บิลต์ก่อนจบการศึกษาเพื่อลงสมัครชิงเก้าอี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ 3 ประจำรัฐเทนเนสซี (Tennessee's 3rd Congressional District) ในปี ค.ศ.2519

- นอกจากนี้การเป็นนักเรียนรูทตลอดชีวิต ดังเห็นจากการเลือกศึกษาต่อในสาขาปริญญา และกฎหมายในเวลาต่อมา ลักษณะนิสัยนี้นำไปสู่การค้นพบองค์ความรู้ใหม่ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม ส่งผลให้ อัล กอร์ ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับหลายวิชาชีพ ตั้งแต่ นักข่าว ผู้บริหารบริษัท นักการเมือง ท้องถิ่น วุฒิสมาชิก จนกระทั่งตำแหน่งรองประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา

การค้นพบตัวเองของเขาขณะเรียนนี้ไม่เพียงทำให้เขาประสบความสำเร็จในการศึกษา แต่ยังเป็นก้าวแรกที่สำคัญ ทำให้เขาพัฒนาตนเอง ก้าวขึ้นสู่ถนนการเมือง และกลายมาเป็นรองประธานาธิบดีคนสำคัญที่ประวัติศาสตร์ต้องจารึกไว้ เนื่องจากแพ็คเกจแผนประธานาธิบดีไปอย่างเฉียดฉิวในการเลือกตั้งปี ค.ศ.2000 ตัวอย่างชีวิตของ อัล กอร์ จึงเป็นข้อคิดสำหรับนักศึกษาอีกหลายคน ที่กลับมาทบทวนเป้าหมายในการเรียน การใช้ชีวิต การพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจเพื่อรับการพัฒนาให้มีทักษะในระดับเชี่ยวชาญตามศักยภาพ อันเป็นความสามารถในการปฏิบัติการจริงหรือนำความรู้ไปใช้ได้

2.3 การทำงานด้านสิ่งแวดล้อม

- อัล กอร์ (Albert A Gore, Jr.) นับเป็นศิษย์เก่าฮาร์วาร์ดคนล่าสุดที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม ค.ศ. 2007 ผ่านการรณรงค์และเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ อันเป็นผลจากน้ำมือมนุษย์ ทั้งยังเป็นผู้นำในการก่อตั้งองค์กร Save our Selves เพื่อสนับสนุนแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์สภาพอากาศ

- นอกจากนี้ยังเป็นเจ้าของหนังสืออินโด่งดังที่คนไทยรู้จักดีเรื่อง “โลกร้อน ความจริงที่ไม่มีใครอยากฟัง” (An Inconvenient Truth) ซึ่งได้จัดทำเป็นภาพยนตร์และได้รับรางวัลออสการ์สาขาสารคดีเมื่อต้นปี ค.ศ. 2007 และกอร์ ยังได้ทำหน้าที่บรรยายรณรงค์เรื่องภาวะโลกร้อนเป็นวงกว้างทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา ว่าด้วยปัญหาสิ่งแวดล้อมและภาวะโลกร้อน องค์กร เซฟ อัวร์ เซลฟส์ (Save our Selves) ภายใต้การนำของเขา เป็นผู้จัดคอนเสิร์ตการกุศล โลฟิเอิร์ธ (Live Earth) ขึ้นในวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ.2550 และในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2550 เขาประกาศว่าจะร่วมมือกับคาเมอรอน ดิแอซ (Cameron Diaz) เพื่อผลิตรายการโทรทัศน์ 60 Seconds to Save the Earth เพื่อขอความสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์สภาพอากาศ

- กอร์ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพปี พ.ศ.2550 ร่วมกับ คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change : IPCC) สำหรับ "ความพยายามในการสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศอันเกิดจากมนุษย์ และวางรากฐานสำหรับมาตรการซึ่งจำเป็นสำหรับการบรรเทาสภาพการณ์ดังกล่าว เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2550

- หนังสือของ กอร์ ในปี พ.ศ.2550 ที่ชื่อว่า The Assault of Reason ซึ่งวิพากษ์วิจารณ์ถึงแนวโน้มปัจจุบันในการเมืองสหรัฐฯที่มีการตัดสินใจด้านนโยบายโดย เพิกเฉยต่อข้อเท็จจริงและการวิเคราะห์ ติดอันดับหนึ่งหนังสือขายดีของนิวยอร์ก ไทมส์ (New York Times Bestsellers) ประเภทหนังสือปกแข็งที่ไม่ใช่เรื่องแต่งใน 4 สัปดาห์แรกที่วางจำหน่าย

2.4 ผลงานดีเด่น

- ช่วงวัยทำงาน กอร์เป็นนักการเมืองชาวอเมริกัน นักธุรกิจ เขาเป็นประธานของช่องรายการโทรทัศน์อเมริกัน เคอร์เรนท์ ทีวี (Current TV) ซึ่งชนะรางวัลเอ็มมีปี พ.ศ.2550

- นอกจากนี้กอร์ยังเป็นประธานบริษัท เจเนอเรชั่น อินเวสต์เมนต์ แมเนจเมนต์ (Generation Investment Management LLP)

- หนึ่งในคณะกรรมการบริษัท แอปเปิ้ล (Apple Inc.),

- ประธาน องค์กรพันธมิตรเพื่อการปกป้องสภาพอากาศ (Aliance for Climate Protection)

- ที่ปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการแก่ผู้บริหารระดับสูงของกูเกิ้ล (Google) และในปี พ.ศ. 2550 นายอัล กอร์ ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ

สำหรับงานเด่นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

- เขียนหนังสือ “โลกร้อนความจริงที่ไม่มีใครอยากฟัง” (An Inconvenient Truth) เปิดโปงวิกฤตสิ่งแวดล้อมและทางรอดของมวลมนุษย อัล กอร์ นักการเมืองผู้ซึ่งครั้งหนึ่งเกือบจะได้เป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา แม้เขาจะไปถึงฝั่งในทางการเมือง แต่เขากลับประสบความสำเร็จอย่างงดงามในบทบาทของนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

- สารคดี เรื่อง “An Inconvenient Sequel Truth to Power” หรือ “An Inconvenient Truth 2” สารคดีภาค 2 ก็คือตัว อัล กอร์ เองที่ทิ้งเหยื่อล่อจากคำครหาของฝ่ายการเมืองและชราภาพจากกาลเวลาที่ผ่านไป โดยสารคดีในภาคนี้เปิดเรื่องมาด้วยภาพของน้ำแข็งที่ขั้วโลกเหนือละลายประกอบกับเสียงที่อัดมาจากข่าวและรายการต่างๆ ที่เป็นข้อโต้แย้งในเชิงลบต่อตัว อัล กอร์ ซึ่งนับเป็นความชาญฉลาดในเชิงสัญญาณของภาพยนตร์เพราะภาพน้ำแข็งละลายส่งผลต่อความรู้สึกของคนดูว่าโลกของเรากำลังเผชิญวิกฤติ เป็นการสร้างอารมณ์ร่วมให้คนดูต่ออัล กอร์ซึ่งเป็นซับเจกต์ (Subject) ของสารคดีเรื่องนี้ให้ภาพของฮีโร่ผู้เหนื่อยล้า ในสนามการเมืองเรื่องธรรมชาติ

พร้อมบทสัมภาษณ์อัล กอร์ ถึงความรู้สึกของเขาจากการต่อสู้เพื่อให้คนตระหนักถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิโลก

รูปที่ 8 หนังสือ “An Inconvenient Truth” แต่งโดยอัล กอร์
ที่มา : บริษัท ดีเอฟ มาร์เก็ตเพลส จำกัด. (2560). Kaidee. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2560,
จาก <https://www.kaidee.com/product-118306168/>

รูปที่ 9 ภาพจากสารคดี เรื่อง “An Inconvenient Sequel Truth to Power”
ที่มา : บริษัท ดีเอฟ มาร์เก็ตเพลส จำกัด. (2560). Kaidee. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2560,
จาก <http://www.newtv.co.th/news/5169>

2.5 แรงบันดาลใจ

อัล กอร์ เกิดคำถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและอนาคตของโลก จนกระทั่งกลายเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานทั้งการเขียนหนังสือและทำสารคดี โดย

ข้อแรก : เราจำเป็นต้องเปลี่ยนหรือไม่ ในแต่ละวัน มลพิษโลกร้อนก็เก็บพลังงานความร้อนมากเท่ากับที่ระเบิดนิวเคลียร์ระดับฮิโรชิมาจำนวน 400,000 ลูกจะปล่อยออกมา ความร้อนที่ถูกกักนี้ นำไปสู่พายุที่รุนแรงขึ้นและน้ำท่วมที่ร้ายแรงมากขึ้น เขากล่าวว่า "ทุกคืนในรายการข่าวทีวี ปัจจุบันมันเหมือนเห็นธรรมชาติกำลังไต่ขึ้นไปตามคัมภีร์วิวรณ์"

ข้อสอง : เราเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ เราได้เริ่มต้นไปแล้ว ดังนั้น คำถามใหญ่ : เราจะเปลี่ยนหรือไม่ ในการสนทนาที่ทำทนายและสร้างแรงบันดาลใจนี้ กอร์ ตอบว่า ใช่ "เมื่อความท้าทายทางศีลธรรมครั้งใหญ่ใด ๆ ที่ในที่สุดได้ถูกแบ่งแยกออกเป็นทางเลือกสองแพร่ง ระหว่างสิ่งที่ถูก และสิ่งที่ผิด ผลลัพธ์ได้ถูกลิขิตไว้ล่วงหน้าแล้ว เพราะสิ่งที่เราเป็นในฐานะป็นมนุษย์" เขากล่าว "และนี่คือเหตุผลว่าทำไมเราถึงจะชนะ"

อัล กอร์ กล่าวว่า หลายปีที่ผ่านมาตอนสมัยที่ยังเป็นหนุ่มของสมาชิกสภาองเกรส ได้ใช้เวลาอย่างมากมาเกี่ยวกับการต่อสู้กับความท้าทาย ของการควบคุมอาวุธนิวเคลียร์ การแข่งขันด้านอาวุธนิวเคลียร์ และนักประวัติศาสตร์ทางทหารได้ให้แง่คิดแก่เขาในช่วงการแข่งขันนั้นว่า ปกติแล้ว ความขัดแย้งทางการทหาร จะถูกจัดอยู่ใน 3 จำพวกได้แก่ ยุทธภูมิในท้องถิ่น สงครามระดับภูมิภาคหรือระดับภาคพื้นทวีป และสงครามที่เกิดขึ้นไม่บ่อยครั้งแต่สำคัญทั่วโลก นั่นคือสงครามโลก ความขัดแย้งทางยุทธศาสตร์ และความขัดแย้งแต่ละระดับจะต้องการการจัดการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เหมือนกัน วิธีการที่ไม่เหมือนกัน รูปแบบการจัดการที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น ความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมถูกจัดอยู่ใน 3 จำพวกเหมือนกัน และสิ่งที่เราคิดถึงมากที่สุด คือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเช่น มลพิษในอากาศ มลพิษในน้ำ ที่ทิ้งขยะที่เป็นอันตราย นอกจากนั้นยังมี ปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับภูมิภาค เช่น ฝนกรด จากภาคตะวันตกตอนกลางถึงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจากยุโรปตะวันตก ถึงมหาสมุทรอาร์กติก และจากภาคตะวันตกตอนกลาง ออกจากมิสซิสซิปปีเข้าไปในเขตเขตโคซนของอ่าวเม็กซิโก และยังมีปัญหาเหล่านั้นอีกมากมาย แต่วิกฤติสภาวะอากาศ เป็นวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนักแต่มีความสำคัญ ทั่วโลกหรือในเชิงยุทธศาสตร์ ทุกสรรพสิ่งได้รับผลกระทบ และเราจะต้องจัดการกับปฏิกิริยาของเรา อย่างเหมาะสม เราต้องการการเคลื่อนไหวทั่วโลก เพื่อพลังงานคืนรูป การอนุรักษ์ธรรมชาติ ความมีประสิทธิภาพ และการเปลี่ยนแปลงทั่วโลกไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ เรามีกงานที่ต้องทำ และเราสามารถระดมทรัพยากรต่างๆ และความทุ่มเทของภาครัฐ แต่ความทุ่มเทของภาครัฐนั้น จำเป็นจะต้องถูกระดมเพื่อที่จะขับเคลื่อนทรัพยากรได้

2.6 แนวคิด

อัล กอร์ เป็นอดีตประธานาธิบดีในยุคประธานาธิบดี บิล คลินตัน แต่หลังพ่ายแพ้ในการลงชิงตำแหน่งผู้นำสหรัฐเมื่อปี 2543 ก็ผันตัวเองมาทำงานด้านการรณรงค์เรื่องปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ และภาพยนตร์สารคดีเรื่อง "An Inconvenient Truth" ของเขาก็สามารถคว้ารางวัลออสการ์มาได้เมื่อปีที่แล้ว

อัล กอร์ กล่าวว่า "ภาวะโลกร้อนไม่ใช่เรื่องที่กำลังอยู่ในวงวิทยาศาสตร์ หรือในประเด็นทางการเมืองเท่านั้น แต่มันเป็นประเด็นทางจริยธรรมด้วย"

รูปที่ 10 เปรียบเทียบการละลายของธารน้ำแข็งแห่งหนึ่งในปาตาโกเนีย (Patagonia) ประเทศอาร์เจนตินา ในปี ค.ศ. 1928 (บน) และ 2004 (ล่าง)

ที่มา : IPCC Third Assessment Report (2001)

จากมุมมองของเขาจะเห็นได้ว่าจริยธรรมของมนุษย์ คือ หนทางเดียวว่าโลกร้อนได้ ทั้งนี้หากเราไม่จัดการกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดภาวะโลกร้อนอย่างรวดเร็วและจริงจังแล้ว โลกของเราก็อาจต้องเผชิญกับภัยพิบัติ การละลายของผืนน้ำแข็งที่ขั้วโลกเหนือและธารน้ำแข็งทั้งหมดบนภูเขาทั่วโลก ก้อนน้ำแข็งมหึมาบนเกาะกรีนแลนด์ และก้อนน้ำแข็งขนาดใหญ่โตมหินธารเหนือเกาะแก่งในแอนตาร์กติกาจะวันตกถูกทำลาย จนอาจทำให้ระดับน้ำทะเลทั่วโลกเพิ่มสูงขึ้นมากถึง 20 ฟุต เป็นต้น อัล กอร์ เห็นได้ถึงที่น่าตกใจนี้ เขาจึงพยายามออกมาประกาศเตือนทุกคน จนกลายเป็นเจ้าของวาทะเด็ด "เราทุกคนล้วนมีส่วนในการสร้างภาวะโลกร้อน และความสะดวกสบายที่เราเคยชินกันมานับศตวรรษกำลังจะหมดไป ขณะที่การรับผิดชอบต่อผลกระทบดังกล่าวกำลังจะตามมา" เขาตั้งมั่นทุ่มเทชีวิตการทำงานโดยให้ความสำคัญกับเรื่องวิกฤตสภาพอากาศเป็นลำดับแรกสุด โดยเขาไม่เคยละทิ้งความมุ่งมั่นนี้ อัล กอร์ ทุ่มเทเวลาส่วนใหญ่ในการศึกษาเรื่องสภาวะความเปลี่ยนแปลงของอากาศ เริ่มสอนหนังสือในมหาวิทยาลัยสองแห่งที่รัฐ

เทเนสซี และยังร่วมกับเพื่อนชื่อเดวิด บลัด ก่อตั้ง "เจเนอเรชั่นอินเวสต์เมนต์ แมเนจเม้นต์" บริษัทที่อุทิศตัวให้กับการพิสูจน์ว่าสิ่งแวดล้อมและปัจจัยเพื่อความยั่งยืนอื่นๆ สามารถผสานเข้ากับกระบวนการการลงทุนกระแสหลักและยังช่วยเสริมผลกำไรให้ลูกค้าได้ ขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้มีการดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืนยิ่งขึ้น

จงเปลี่ยนชีวิตเพื่อหยุดโลกร้อน ภาวะโลกร้อนเกิดจากน้ำมือของมนุษย์ฉันใด การหยุดโลกร้อนก็เริ่มต้นได้ด้วยน้ำมือของมนุษย์ฉันนั้น ทางออกที่อัล กอร์ แนะนำไว้ในหนังสือเล่มสำคัญของโลกเล่มนี้ ไม่ยาก (ถ้าเราคิดจะทำ และลงมือทำอย่างจริงจัง) โดยสิ่งที่เขาแนะนำไว้เป็นคู่มือการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีตั้งแต่การคำนวณผลกระทบที่คุณมีต่อสภาพอากาศในแง่ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่คุณก่อให้เกิดขึ้นว่ามีมากเท่าใด กิจกรรมใดของคุณเป็นต้นเหตุปล่อยคาร์บอนปริมาณมากที่สุด เมื่อมีข้อมูลเหล่านี้อยู่ในมือ คุณก็สามารถเริ่มเปลี่ยนไปใช้ชีวิตที่สร้างมลพิษคาร์บอนน้อยลงได้ การเปลี่ยนชีวิตเพื่อหยุดโลกร้อน ด้วยหลายวิธีตั้งแต่ภายในบ้าน อาทิ การทำบัญชีพลังงานให้บ้านอย่างครบถ้วนจะช่วยให้เห็นว่าส่วนใดของบ้านที่กินพลังงานมากที่สุด การหันมาใช้หลอดฟลูออเรสเซนต์แบบประหยัดพลังงาน การเลือกซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าประหยัดพลังงาน การปรับอุณหภูมิในบ้านให้เหมาะสม ตัดฉนวนให้บ้านของคุณและการถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อเลิกใช้ ฯลฯ การเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคให้น้อยลง มาสู่การอนุรักษ์ให้มากขึ้น อาทิ "ลดการซื้อของใหม่และนำของเก่ากลับมาใช้อีกครั้ง" ที่ปัจจุบันกลายเป็นกระแสที่กำลังมาแรงในอเมริกาและทั่วโลก อย่าใช้กระดาษเปลืองและลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก ในคำแนะนำดังกล่าวอัล กอร์ ยังเน้นในเรื่องของการเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ อีกทั้งต้องไม่ลืมคำนึงถึงผลกระทบจากการลงทุน ถ้าจะลงทุน คุณควรคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการลงทุนของคุณเป็นหลัก

สรุปแนวคิด :

จากแนวคิดของอัล กอร์ เป็นสิ่งที่ช่วยให้เราต้องมีการเปลี่ยนแปลงในจิตสำนึกเพื่อรับมือปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศที่รุนแรงอย่างในสภาพปัจจุบัน ดังนั้นอัล กอร์ จึงเป็นอีกหนึ่งบุคคลต้นแบบในการเป็นผู้นำด้านการปลูกจิตสำนึกให้รู้จักสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

The End

